

Nr 93.

Av herr **Andersson, Birger, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till avsättning till lotterimedelsfonden.*

I årets statsverksproposition (X ht s. 160) erinras om att riksdagen 1951 höjde avsättningen till lotterimedelsfonden med 2 milj. kronor till 9 500 000 kronor främst för "att landsbygden och de mindre städerna borde för kulturella ändamål erhålla bidrag av statsmedel i väsentligt större utsträckning än tidigare samt att kulturlivet över huvud taget hade behov av ökat stöd från statsmakternas sida". Denna för kulturlivet välkomna ökning av bidrag från lotterimedelsfonden har väsentligen gått till teatrar och orkestrar, vilket i och för sig är naturligt. Landsbygden och de mindre städerna anse sig ha samma rätt som storstäderna till kulturens frukter.

Den demokratisering av kulturlivet, som glädjande nog förekommit i vårt land, innebär att nya områden inmutas och kräva stöd. Det är inte längre bara teater, musik, litteratur och populärvetenskapliga föreläsningar, som behöva stödjas. Folkrörelserna ha under några år även på ett verksamt och till synes framgångsrikt sätt bidragit till att väcka intresse för den bildande konsten, vilket skett genom Folkrörelsernas konstfrämjande. Denna institution, bland vars stiftare märkas LO, KF, HSB, ABF, Svenska arbetsgivareföreningen, Nationalmuseum och Riksförbundet för bildande konst, har tagit som sin uppgift att förmedla god konst till för mindre bemedlade överkomliga priser.

Det är framför allt färggrafik (färglitografier och färgträsnitt) av goda konstnärer, som Folkrörelsernas konstfrämjande tagit som sin uppgift att tillhandahålla. Men Folkrörelsernas konstfrämjande är inte bara en försäljningsorganisation, utan det bedriver en mycket omfattande utställnings- och föreläsningsverksamhet. Under de få år Folkrörelsernas konstfrämjande varit i verksamhet har det anordnat över 400 utställningar på nästan lika många platser. Huvudsakligen har det varit mindre orter som besökts, och en stor del av dessa ha tidigare aldrig haft en konstutställning.

I samband med varje utställning hålles åtminstone en konstföreläsning. Om ekonomiska möjligheter förefinnas åtföljas utställningarna av en reseamanuens, ett arrangemang som visat sig mycket värdefullt. Amanuensens sakkunskap utnyttjas inte bara av de lokala folkbildningsorganisationerna utan framför allt av skolorna, för vilka i regel anordnas separata visningar. Förutom denna form av upplysning ord-

nar Konstfrämjandet, i regel i samarbete med någon bildningsorganisation, konstkurser av olika slag. Denna muntliga konstupplysning, som ofta åskådliggöres genom instruktiva bildserier, är inte bara uppskattad utan även av ett oskattbart värde. Konsten, som förr var förbehållen ett fåtal privilegierade, har öppnat sin skönhetsvärld för allt bredare lager av vårt folk.

Folkrörelsernas konstfrämjande, som under de gångna åren ur lotterimedelsfonden åtnjutit följande årliga bidrag: 1947—1948 35 000 kr., 1949 10 000 kr., 1950 15 000 kr., 1951 15 000 kr., 1952 20 000 kr., har inte på långt när kunnat tillmötesgå den stora efterfrågan på utställningar, föreläsningar och studiekurser, som gjort sig gällande. Genom penningvärdets försämring har Folkrörelsernas konstfrämjande fått det allt svårare att på ett önskvärt sätt fullfölja sin folkbildande mission. En från sistlidna årsskifte företagen ökning av priset på Konstfrämjandets färglitografier motsvarar inte ens den verkliga kostnadsökningen. Då en höjning av medlemsavgiften lätt skulle kunna medföra ett större medlemsbortfall, är den metoden att ekonomiskt stärka Folkrörelsernas konstfrämjande verkningslös. Av den anledningen är en höjning av anslaget ur lotterimedelsfonden väl motiverad. Folkrörelsernas konstfrämjande är ingen exklusiv institution för ett fåtal konstintresserade utan kompletterar på ett utomordentligt sätt övriga folkbildningsorgan och möjliggör för studiegrupper och skolor på landsbygden och i de mindre städerna att komma i kontakt med den moderna konsten liksom det för överkomliga priser tillhandahåller god konst åt folkgrupper för vilka konstförvärv tidigare var uteslutet.

I årets statsverksproposition (X ht s. 162) föreslås till Avsättning till lotterimedelsfonden för budgetåret 1952/53 ett anslag av 10 500 000 kronor, vilket är en ökning med 1 000 000 kronor. Departementschefen framhåller, att "den stora omkostnadsstegringen och de stora anspråken på bidrag från lotterimedelsfonden skulle i och för sig motivera en väsentlig ökning av anslaget för nästa budgetår till avsättning till fonden" men "med hänsyn till det ekonomiska läget" är han icke beredd att tillstyrka att anslaget uppräknas med större belopp än det ovan anförda. Då det är känt att kraven på ökade bidrag till teater- och orkesterverksamhet äro mycket starka och mycket berättigade, kommer med all sannolikhet fördelningen av anslag ur lotterimedelsfonden att bli svår, varför en ytterligare ökning av fonden skulle, som departementschefen påpekar, varit önskvärd. Då emellertid denna ytterligare avsättning till lotterimedelsfonden icke ansetts försvarbar i det nuvarande ekonomiska läget är det av vikt att framhålla, att Folkrörelsernas konstfrämjande blir delaktigt av det belopp med vilket fonden ökas, så att den värdefulla utställnings- och föreläsningssverksamhet denna organisation bedriver inte blir äventyrad. För landsbygden och

de mindre städerna är denna utställnings- och upplysningsverksamhet av ett oskattbart värde och bör få allt det stöd statsmakterna kunna ge. En fördubbling av det senaste årets anslag, 20 000 kronor, till 40 000 kronor skulle i någon mån trygga — men tyvärr icke möjliggöra en utvidgning av! — Konstfrämjandets verksamhet.

Med vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära,
att vid fördelning av lotterimedel hänsyn måtte tagas till
de synpunkter, som här framförts.

Stockholm den 23 januari 1952.

Birger Andersson.

Georg Pettersson.

Fridolf Jansson.
